EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

30. aprill 2009 *

Liidetud kohtuasjades C-393/07 ja C-9/08,

mille ese on kaks tühistamishagi, mis esitati EÜ artikli 230 alusel 1. augustil 2007 ja 22. juunil 2007,

Itaalia Vabariik, esindajad: I. M. Braguglia ning hiljem R. Adam, keda abistas *avvocato dello Stato* P. Gentili, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja kohtuasjas C-393/07,

keda toetab:

Läti Vabariik,

menetlusse astuja,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

Beniamino Donnici, elukoht Castrolibero (Itaalia), esindajad: *avvocato* M. Sanino, *avvocato* G. M. Roberti, *avvocato* I. Perego ja *avvocato* P. Salvatore,

hageja kohtuasjas C-9/08,

keda toetab:

Itaalia Vabariik,

versus

Euroopa Parlament, esindajad: H. Krück, N. Lorenz ja L. Visaggio, keda abistas professor E. Cannizzaro, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

keda toetab:

Achille Occhetto, elukoht Rooma (Itaalia), esindajad: *avvocato* P. De Caterini ja *avvocato* F. Paola,

menetlusse astujad,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees K. Lenaerts, kohtunikud T. von Danwitz (ettekandja), E. Juhász, G. Arestis ja J. Malenovský,

kohtujurist: M. Poiares Maduro,
kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 5. märtsi 2009. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

1 Itaalia Vabariik ja B. Donnici paluvad oma hagides Euroopa Kohtul tühistada Euroopa Parlamendi 24. mai 2007. aasta otsuse 2007/2121 (REG) Beniamino Donnici volituste kontrollimise kohta, millega tunnistati B. Donnici volitused Euroopa Parlamendi liikmena kehtetuks (edaspidi „vaidlustatud otsus").

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigusnormid

1976. aasta akt

2 Esindajate otsest ja üldist Euroopa Parlamenti valimist käsitleva akti, mis on lisatud nõukogu 20. septembri 1976. aasta otsusele 76/787/ESTÜ, EMÜ, Euratom (EÜT L 278,

lk 1) ja mida on muudetud ja mis on ümber nummerdatud nõukogu 25. juuni 2002. aasta ja 23. septembri 2002. aasta otsusega 2002/772/EÜ, Euratom (EÜT L 283, lk 1; ELT eriväljaanne 01/04, lk 137) (edaspidi „1976. aasta akt"), artiklid 1, 2, 6–8, 12 ja 13 näevad ette:

„*Artikkel 1*

[…]

3. Valimised on otsesed, üldised ja vabad ning hääletamine on salajane.

Artikkel 2

Iga liikmesriik võib oma eripärast lähtuvalt moodustada Euroopa Parlamendi valimisteks valimisringkondi või jagada oma valimispiirkonna teisiti osadeks, ilma et see üldiselt mõjutaks hääletussüsteemi võrdelisust.

Artikkel 6

1. Euroopa Parlamendi liikmed hääletavad üksikult ja isiklikult. Neid ei seo mingid juhised ning nad ei ole seotud mandaadiga.

[…]

Artikkel 7

1. Euroopa Parlamendi liige ei või olla samal ajal:

– liikmesriigi valitsuse liige,

– Euroopa Ühenduste Komisjoni liige,

– Euroopa Ühenduste Kohtu või Esimese Astme Kohtu kohtunik, kohtujurist või kohtusekretär,

– Euroopa Keskpanga direktorite nõukogu liige,

– Euroopa Ühenduste Kontrollikoja liige,

– Euroopa Ühenduste ombudsman,

– Euroopa Majandusühenduse ja Euroopa Aatomienergiaühenduse majandus- ja sotsiaalkomitee liige,

– Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu alusel ühenduste rahaliste vahendite haldamiseks või alalise vahetu haldusülesande täitmiseks loodud komitee või muu organi liige,

– Euroopa Investeerimispanga direktorite nõukogu, halduskomitee või personali liige,

– Euroopa ühenduste institutsioonide või nende juurde kuuluvate spetsialiseeritud asutuste või Euroopa Keskpanga tegevametnik või -teenistuja.

2. Alates Euroopa Parlamendi 2004. aasta valimistest ei või Euroopa Parlamendi liige olla riigi parlamendi liige.

[…]

Artikkel 8

Kui käesoleva akti muudest sätetest ei tulene teisiti, reguleeritakse igas liikmesriigis valimismenetlust siseriiklike õigusnormidega.

Need siseriiklikud õigusnormid, milles võidakse vajaduse korral arvesse võtta liikmesriikide eripära, ei mõjuta üldiselt hääletussüsteemi võrdelisust.

Artikkel 12

Euroopa Parlament kontrollib esindajate volikirju. Selleks võtab ta teadmiseks liikmesriikide poolt ametlikult teatatud tulemused ja lahendab käesoleva akti sätetest tuleneda võivad vaidlused, välja arvatud need, mis tulenevad aktis osutatud siseriiklikest õigusnormidest.

Artikkel 13

1. Koht vabaneb, kui Euroopa Parlamendi liikme volitused lõpevad tagasiastumise, surma või volituste äravõtmise tagajärjel.

2. Kui käesoleva akti muudest sätetest ei tulene teisiti, kehtestab iga liikmesriik sobiva menetluse artiklis 3 osutatud viieaastase ametiaja jooksul vabanevate kohtade täitmiseks ülejäänud tähtajaks.

3. Kui mõne liikmesriigi õiguse kohaselt nähakse sõnaselgelt ette mõnelt Euroopa Parlamendi liikmelt volituste äravõtmine, lõpevad need volitused selle liikmesriigi õigusnormide kohaselt. Riigi pädevad võimuorganid teatavad sellest Euroopa Parlamendile.

4. Kui koht vabaneb tagasiastumise või surma tagajärjel, teatab Euroopa Parlamendi president sellest viivitamata asjaomase liikmesriigi pädevatele võimuorganitele."

Euroopa Parlamendi kodukord

3 Euroopa Parlamendi kodukorra artiklid 3 ja 4 on sõnastatud järgmiselt:

„Artikkel 3

Volituste kontrollimine

[…]

3. Vastutava komisjoni raporti alusel kontrollib parlament viivitamatult iga oma vastvalitud liikme volitusi ja võtab vastu otsuse tema mandaadi kehtivuse ning ka vaidluste kohta, mis võivad tekkida […] 1976. aasta akti sätete alusel, ent mitte selliste vaidluste kohta, mis tekivad siseriiklike valimisseaduste alusel.

4. Vastutava komisjoni raport põhineb ametlikul teatisel, milles iga liikmesriik teeb teatavaks kõik valimiste tulemused, tuues ära valitud kandidaatide ja võimalike asendusliikmete nimed koos nende järjestusega vastavalt valimistulemustele.

Parlamendiliikme mandaadi kehtivust ei ole võimalik kinnitada, kuni parlamendiliige ei ole esitanud käesolevas artiklis ja käesoleva kodukorra I lisas nõutud kirjalikke deklaratsioone.

Parlament võib vaidluses mõne parlamendiliikme mandaadi üle võtta vastutava komisjoni raporti alusel vastu otsuse igal ajal.

5. Kui parlamendiliikme nimetamine on tingitud samas nimekirjas olnud kandidaatide tagasiastumisest, siis tagab volituste kontrollimise eest vastutav komisjon, et sellised tagasiastumised oleksid kooskõlas […] 1976. aasta akti sätte ja mõttega ning käesoleva kodukorra artikli 4 lõikega 3.

[…]

Artikkel 4

Parlamendiliikme ametiaeg

[…]

3. Iga tagasiastuv parlamendiliige teatab presidendile oma tagasiastumisest ja näitab ära kuupäeva, mil ta tagasi astub; see peab toimuma hiljemalt kolme kuu jooksul pärast teatamist. Teade vormistatakse ametliku protokollina, mis koostatakse peasekretäri või tema esindaja juuresolekul, kes kirjutab koos asjaomase parlamendiliikmega sellele alla. Teade antakse viivitamatult üle vastutavale komisjonile, mis võtab selle küsimuse oma esimese dokumendi saamisele järgneva koosoleku päevakorda.

Kui vastutav komisjon leiab, et tagasiastumine ei ole kooskõlas […] 1976. aasta akti sätte ja mõttega, informeerib ta sellest parlamenti, et viimane saaks võtta vastu otsuse koha vabaks jäämise kohta.

Vastasel korral otsustatakse, et koht jääb vabaks tagasiastuva parlamendiliikme poolt ametlikus protokollis näidatud kuupäeval. Seda küsimust parlamendis ei hääletata.

[…]

9. Parlament jätab endale õiguse kuulutada ametisse määramine kehtetuks või keelduda koha vabaksjäämise otsuse vastuvõtmisest, kui selgub, et ameti vastuvõtmine või selle mahapanemine tugines sisulisele veale või kehtetule tahteavaldusele."

Euroopa Parlamendi liikmete põhimäärus

4 Euroopa Parlamendi 28. septembri 2005. aasta otsuse 2005/684/EÜ, Euratom, millega võetakse vastu Euroopa Parlamendi liikmete põhimäärus (ELT L 262, lk 1; edaspidi

„parlamendiliikmete põhimäärus"), põhjendusest 4 nähtub, et „[a]rtiklis 2 kaitstava parlamendiliikmete vabaduse ja sõltumatuse tarvis on samuti vajalikud asjakohased eeskirjad, mida aga aluslepingute tekstides kusagil ei nimetata. Avaldusi, millega parlamendiliikmed kohustuvad mandaadist teatud ajahetkel loobuma või blankoavaldusi mandaadist loobumise kohta, mida erakond saab kasutada vastavalt oma äranägemisele, tuleks käsitleda parlamendiliikme vabaduse ja sõltumatusega mitteühildatavana ning seega ei tohiks need olla õiguslikult siduvad."

5 Lisaks on parlamendiliikmete põhimääruse põhjenduses 5 täpsustatud, et põhimääruse artikli 3 lõikes 1 kasutatakse samasugust sõnastust nagu 1976. aasta akti artikli 6 lõikes 1.

6 Lõpuks on parlamendiliikmete põhimääruse artiklites 2 ja 30 sätestatud:

„*Artikkel 2*

1. Parlamendiliikmed on vabad ja sõltumatud.

2. Kokkulepped seoses mandaadist loobumisega enne ametiaja lõppu või selle lõppedes on kehtetud.

Artikkel 30

Käesolev põhimäärus jõustub 2009. aastal algava Euroopa Parlamendi ametiaja esimesel päeval.”

Siseriiklik õigus

7 24. jaanuari 1979. aasta seadus nr 18 Itaalia esindajate valimise kohta Euroopa Parlamenti (*Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana* nr 29, 30.1.1979, lk 947; edaspidi „24. jaanuari 1979. aasta seadus”) reguleerib itaallaste valimist Euroopa Parlamendi liikmeteks. Seadus näeb ette, et parlamendiliikmed valitakse üldistel, otsestel ja vabadel valimistel, kus hääletamine on salajane. Mandaadid jagatakse nimekirjade vahel proportsionaalselt, järgides selles seaduses ette nähtud korda, ning mandaatide arv antakse valimisringkondadele, mida on kokku viis, viimase üldise rahvaloenduse tulemuste põhjal.

8 24. jaanuari 1979. aasta seaduse artikkel 20 näeb ette, et erinevate valimisringkondade valimiskomisjonide ülesanne on muu hulgas määrata kindlaks iga nimekirja kandidaatide järjestus individuaalsete tulemuste põhjal. Tulemused edastatakse Ufficio elettorale nazionale per il Parlamento europeo presso la Corte di cassazionele (Euroopa Parlamendi valimisteks kassatsioonikohtu juurde moodustatud riiklik valimiskomisjon, edaspidi „Itaalia valimiskomisjon”). Vastavalt seaduse artiklile 21 on Itaalia valimiskomisjoni ülesanne teha kindlaks vabariigis antud häälte arv iga nimekirja kohta, jagada mandaadid nimekirjade vahel igale nimekirjale antud häälte arvu alusel ning seejärel jagada igale nimekirjale antud mandaadid erinevate valimisringkondade vahel. Valimiskomisjon koostab vastavalt kõnealuse seaduse artiklile 23 protokolli, mis edastatakse parlamendi sekretariaadile.

9 24. jaanuari 1979. aasta seadus sisaldab lisaks üksikasjalikke norme asendamise kohta artiklis 41, mille kohaselt peab mitmes valimisringkonnas valituks osutunud kandidaat Itaalia valimiskomisjonile teatama, millise valimisringkonna kasuks ta otsustab. Selles valimisringkonnas, mille kasuks ta ei otsusta, kuulutab valimiskomisjon valituks kandidaadi, kes järgneb vahetult viimasena valituks osutunud kandidaadile. Parlamendiliikme ametiajal vabaks jäänud koha annab Itaalia valimiskomisjon samast nimekirjast ja valimisringkonnast pärinevale kandidaadile, kes järgneb viimasena valituks osutunud kandidaadile.

10 Vastavalt kõnealuse seaduse artiklile 46 teatab Itaalia valimiskomisjon parlamendi sekretariaadile asendamistest, mis on toimunud kohtuotsuste alusel, millega on lõplikult lahendatud asendamisega seotud kohtuasjad, parandab vajaduse korral valimistulemusi ning asendab ebaseaduslikult valituks kuulutatud kandidaadid nendega, kellel on õigus olla valituks osutunud, teavitades sellest huvitatud isikuid ja parlamendi sekretariaati.

Vaidluse aluseks olevad asjaolud ja vaidlustatud otsus

11 Euroopa Parlamendi liikmete valimistel, mis toimusid 12. ja 13. juunil 2004, kandideeris B. Donnici ühisnimekirjas Società Civile – Di Pietro Occhetto. Nimekiri sai kaks mandaati – esimese Lõuna-Itaalia valimisringkonnas ja teise Loode-Itaalia valimisringkonnas. A. Di Pietro, kes sai mõlemas valimisringkonnas enim hääli, otsustas Lõuna-Itaalia valimisringkonna kasuks.

12 A. Occhetto oli valimisnimekirjas teisel kohal, võttes arvesse mõlemas valimisringkonnas saadud häälte arvu, ning edestas B. Donnicit Lõuna-Itaalia valimisringkonnas ja G. Chiesat Loode-Itaalia valimisringkonnas. Kuna A. Di Pietro otsustas Lõuna-Itaalia valimisringkonna mandaadi kasuks, oleks A. Occhetto pidanud kuulutatama valituks Loode-Itaalia valimisringkonnas. A. Occhetto, kes tol ajal oli Itaalia senati liige, loobus siiski 6. juuli 2004. aasta kirjaliku avaldusega, mis saabus järgmisel päeval Itaalia valimiskomisjoni, parlamendi liikme mandaadist mõlemas valimisringkonnas.

13 Loobumise tagajärjel kuulutas Itaalia valimiskomisjon 18. juulil 2004 valituks G. Chiesa Loode-Itaalia valimisringkonnas ja A. Di Pietro Lõuna-Itaalia valimisringkonnas ning teatas 12. novembril 2004 parlamendile B. Donnici nime kui esimese nime A. Di Pietro asendajate nimekirjas Lõuna-Itaalia valimisringkonnas, samal ajal kui A. Occhetto, kes oli mandaadist loobunud, ei olnud selles nimekirjas.

14 Itaalia seadusandliku võimu valimistel 9. ja 10. aprillil 2006 valiti A. Di Pietro Itaalia parlamendi saadikuks ning ta otsustas siseriikliku mandaadi kasuks alates 28. aprillist 2006. Kuna parlamendiliige ei või vastavalt 1976. aasta akti artikli 7 lõikele 2 seda ülesannet täita, leidis parlament, et kõnealune koht on vaba.

15 A. Occhetto, kes kandideeris samadel riiklikel valimistel, kuid kes ei osutunud tagasivalituks, võttis Itaalia valimiskomisjonile 27. aprillil 2006 saadetud avaldusega oma 6. juuli 2004. aasta loobumise tagasi ja soovis asuda kohale, mis oli vabanenud seetõttu, et A. Di Pietro oli otsustanud riigi parlamendi kasuks.

16 Selle avalduse alusel kuulutas Itaalia valimiskomisjon 8. mail 2006 A. Occhetto parlamendiliikmena valituks ning teatas samal päeval parlamendile tema kui A. Di Pietro asendaja nime.

17 Tribunale amministrativo regionale del Lazio jättis 21. juuli 2006. aasta otsusega põhjendamatuse tõttu rahuldamata kaebuse, mille B. Donnici esitas kõnealuse valituks kuulutamise tühistamiseks.

18 B. Donnici vaidlustas ka parlamendis selle, et A. Occhetto nimetati A. Di Pietro asemel Euroopa Parlamendi liikmeks. Parlamendi õiguskomisjon vaatas vaide läbi oma 21. juuni 2006. aasta koosolekul. Olles tuvastanud, et vastavalt 1976. aasta akti artiklile 12 ei ole vaie vastuvõetav, kuna see tugineb Itaalia valimisseadusele, tegi õiguskomisjon ühehäälselt parlamendile ettepaneku kinnitada A. Occhetto volitused. Parlament kinnitas A. Occhetto volitused 3. juulil 2006.

19 6. detsembri 2006. aasta otsusega rahuldas Consiglio di Stato B. Donnici poolt Tribunale amministrativo regionale del Lazio otsuse peale esitatud apellatsioonkaebuse ning tühistas A. Occhetto parlamendiliikmena valituks kuulutamise, mille Itaalia valimiskomisjon oli 8. mail 2006 läbi viinud. Consiglio di Stato leidis muu hulgas, et „rahva tahe […] ei ole kunagi ühtegi kandidaati takistanud mandaadist loobumast" ning et valimistulemuste „järjestuse vääramatus välistab […] loobunud kandidaadi võimaluse […] oma koht järjestuses tagasi saada".

20 Consiglio di Stato otsus jõustus Corte suprema di cassazione 26. märtsi 2007. aasta otsuse tulemusel, millega tunnistati A. Occhetto edasikaebus vormivea tõttu vastuvõetamatuks. A. Occhetto esitas 19. aprillil 2007 Euroopa Inimõiguste Kohtule kaebuse, mille menetlemine oli A. Occhetto esindaja andmetel 5. märtsil 2009 toimunud kohtuistungi ajal veel pooleli.

21 Itaalia valimiskomisjon võttis 29. märtsil 2007 Consiglio di Stato otsuse teadmiseks ja kuulutas hageja parlamendiliikmena valituks Lõuna-Itaalia valimisringkonnas ning tunnistas ühtlasi A. Occhetto volitused kehtetuks. Valituks kuulutamisest teavitati parlamenti, kes tegi selle kohta 23. aprilli 2007. aasta istungi protokolli märke, mille kohaselt on B. Donnicil parlamendi liikme volitused, kuid seda üksnes ajutiselt ja tingimusel, et parlamendi hilisemas otsuses tema volituste kontrollimise kohta ei otsustata teisiti.

22 Vahepeal esitas A. Occhetto 5. aprilli 2007. aasta kirjas vaide ja palus parlamendil tema volitused kinnitada ning jätta B. Donnici volitused kinnitamata. Vaide alusel palus parlament õiguskomisjonil B. Donnici mandaadi kehtivust uurida.

23 Parlament tegi 24. mail 2007 vaidlustatud otsuse, milles on sätestatud:

„Euroopa Parlament,

– võttes arvesse […] 1976. aasta akti;

– võttes arvesse kodukorra artikleid 3, 4 ja 9 ning I lisa;

– võttes arvesse Itaalia ametiasutuste ametlikku teadet Beniamino Donnici valimise kohta Euroopa Parlamendi liikmeks;

– võttes arvesse Beniamino Donnici Euroopa Parlamenti valimise õigsuse vaidlustamist, mis saadi Achille Occhettolt 25. märtsil 2007;

– võttes arvesse õiguskomisjoni raportit (A6-0198/2007);

– […]

D. arvestades, et Euroopa valimismenetlust käsitlevad riiklikud sätted peavad olema kooskõlas ühenduse õigussüsteemi aluspõhimõtetega, ühenduse esmase õigusega ning 1976. aasta akti teksti ja mõttega; arvestades, et seetõttu peavad pädevad riiklikud seadusandlikud, haldus- ja õigusasutused Euroopa valimismenetlust käsitlevaid riiklikke sätteid kohaldades ja/või tõlgendades võtma asjakohaselt arvesse ühenduse valimisõiguse põhimõtteid;

E. arvestades, et Achille Occhetto loobumise vastavust 1976. aasta akti sättele ja mõttele tuleb hinnata nimetatud akti artikli 6 valguses […], määratledes seega juhtpõhimõttena parlamendiliikmete vabaduse ja sõltumatuse;

F. arvestades, et 2009. aastal jõustuva Euroopa Parlamendi liikmete põhimääruse artikli 2 lõikes 1 on sätestatud, et parlamendiliikmed on vabad ja sõltumatud, ning sellest otseselt tulenevas lõikes 2 täpsustatakse, et kokkulepped seoses mandaadist loobumisega enne ametiaja lõppu või selle lõppedes on kehtetud;

G. arvestades, et põhimääruse nimetatud sätetega sõnastatakse juba 1976. aasta aktis sisalduv vabaduse ja sõltumatuse põhimõte […];

[…]

K. arvestades, et 1976. aasta akti artikli 6 kohaldamisala tuleks laiendada ka nendele kandidaatidele, kes on kantud ametlikult valimisjärgsesse nimekirja, kuna see on

Euroopa Parlamendi huvides võimaluse tõttu, et need kandidaadid võivad saada Euroopa Parlamendi liikmeteks;

L. arvestades, et Achille Occhetto loobumine tuleneb […] kokkuleppest, mistõttu tuleks loobumist lugeda mittevastavaks 1976. aasta akti sättele ja mõttele ning seega kehtetuks;

M. arvestades, et kui Achille Occhetto loobumine on kehtetu, ei saa pidada õiguspäraseks ka tema järglase Beniamino Donnici volitusi;

[…]

O. arvestades, et [Consiglio di Stato] tühistas lõpliku otsusega Achille Occhetto valimise Euroopa Parlamendi liikmeks;

P. arvestades, et 1976. aasta akti artikli 12 kohaselt kontrollib otsestel ja üldistel valimistel valitud Euroopa Parlamendi liikmete volitusi Euroopa Parlament – ja ainult Euroopa Parlament; arvestades, et seda Euroopa Parlamendi eesõigust ei tohi kahtluse alla seada või veel vähem kehtetuks tunnistada siseriiklike ametiasutuste poolt vastuvõetud otsusega, mis on selges vastuolus ühenduse õiguse asjaomaste eeskirjade ja põhimõtetega, isegi kui sellise otsuse võttis lõplikult vastu asjaomase liikmesriigi kõrgeim kohus, nagu see oli ka kõnealusel juhul [Consiglio di Stato] otsusega; […]

Q. arvestades, et Euroopa Parlamendil on õigus nii keelduda Beniamino Donnici volituste kinnitamisest kui ka jätta [Consiglio di Stato] otsusega arvestamata põhjusel, et see on vastuolus 1976. aasta akti sätte ja mõttega, kinnitades seega Achille Occhetto volituste kehtivust;

1. kuulutab Beniamino Donnici, kelle valituks osutumisest andsid teada riiklikud ametiasutused, volitused Euroopa Parlamendi liikmena kehtetuks;

2. kinnitab Achille Occhetto volituste kehtivust; […]"

Menetlused ühenduste kohtutes ja poolte nõuded

24 Hagis, mis saabus Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu kantseleisse 22. juunil 2007 ja mis registreeriti numbri T-215/07 all, esitas B. Donnici nõude tühistada vaidlustatud otsus, mis oli talle 29. mail 2007 teatavaks tehtud. 13. detsembri 2007. aasta määrusega kohtuasjas T-215/07: Donnici *vs.* parlament (EKL 2007, lk II-5239) loobus Esimese Astme Kohus kohtuasjas T-215/07 oma pädevusest Euroopa Kohtu kasuks, et viimane saaks tühistamishagi suhtes otsuse teha. Kohtuasi registreeriti Euroopa Kohtu registris numbri C-9/08 all. Euroopa Kohtu presidendi 21. veebruari 2008. aasta

määrusega lubati A. Occhettol parlamendi nõuete toetuseks ja Itaalia Vabariigil B. Donnici nõuete toetuseks menetlusse astuda.

25 Eraldi dokumendis, mis saabus Esimese Astme Kohtu kantseleisse 14. augustil 2007, esitas parlament Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 114 lõike 1 alusel vastuväite, paludes toimikust kõrvaldada oma õigustalituse 2. mai 2007. aasta arvamuse, mis oli esitatud B. Donnici hagi lisas A.11. Euroopa Kohus rahuldas 29. jaanuari 2009. aasta määrusega kohtuasjas C-9/08: Donnici *vs.* parlament selle taotluse ja otsustas B. Donnici taotluse nõuda menetlustoiminguna selle õigusliku arvamuse esitamist lahendada sisulise otsuse tegemisel.

26 Hagis, mis saabus Euroopa Kohtusse 1. augustil 2007 ja mis registreeriti numbri C-393/07 all, esitas ka Itaalia Vabariik nõude tühistada vaidlustatud otsus, mis oli talle 28. mail 2007 teatavaks tehtud. Euroopa Kohtu presidendi 1. veebruari 2008. aasta määrusega lubati Läti Vabariigil Itaalia Vabariigi nõuete toetuseks menetlusse astuda. Läti Vabariik ei osalenud kirjalikus ega suulises menetluses.

27 Neljanda koja esimehe 30. jaanuari 2009. aasta määrusega liideti kaks tühistamishagi suulise menetluse ja kohtuotsuse tegemise huvides.

28 Eraldi dokumendiga, mis saabus Esimese Astme Kohtu kantseleisse 22. juunil 2007 ja mis registreeriti numbri T-215/07 R all, palus B. Donnici peatada vaidlustatud otsuse täitmise. Ajutiste meetmete kohaldamise üle otsustav kohtunik, kes asendas Esimese Astme Kohtu presidenti, rahuldas selle taotluse ja otsustas 15. novembri 2007. aasta määrusega kohtuasjas T-215/07 R: Donnici *vs.* parlament (EKL 2007, lk II-4673) vaidlustatud otsuse täitmise peatada.

29 Euroopa Kohtu presidendi 13. jaanuari 2009. aasta määrusega liidetud kohtuasjades C-512/07 P(R) ja C-15/08 P(R): Occhetto ja parlament *vs.* Donnici (EKL 2009, lk I-1) jäeti A. Occhetto ja parlamendi kaebused kõnealuse kohtumääruse peale rahuldamata.

30 Oma hagides paluvad Itaalia Vabariik ja B. Donnici Euroopa Kohtul tühistada vaidlustatud otsus ja mõista kohtukulud välja parlamendilt. Lisaks palub B. Donnici EÜ artikli 241 alusel, et tuvastataks Euroopa Parlamendi kodukorra artikli 3 lõike 5 õigusvastasus ning täiendava võimalusena kohustataks parlamenti käesoleva menetluse toimikusse lisamiseks esitama parlamendi õigustalituse 2. mai 2007. aasta õiguslik arvamus. Parlament palub jätta hagid rahuldamata ja mõista kohtukulud välja Itaalia Vabariigilt ja B. Donnicilt.

Hagi

31 Kohtuasjas C-393/07 esitab Itaalia Vabariik viis väidet, mille kohaselt on vaidlustatud otsusega rikutud esiteks 1976. aasta akti artikleid 6, 8, 12 ja 13, teiseks EL artiklit 6, parlamendiliikmete põhimääruse artiklit 2 ja EÜ artiklit 199, kolmandaks Euroopa Parlamendi kodukorra artikleid 3 ja 4 ja EL artiklit 6, neljandaks EÜ artikleid 10 ja 230 ning viiendaks on otsuse põhjendused puudulikud.

32 Kohtuasjas C-9/08 esitab B. Donnici kaks väidet, mille kohaselt on esiteks rikutud 1976. aasta akti artiklit 12 ja Euroopa Parlamendi kodukorra artikli 3 lõiget 1, sõltumatuse põhimõtet, mandaadiga seotuse keeldu ja kohtuotsuse seadusjõudu ning teiseks on vaidlustatud otsuse põhjendused puudulikud.

Esimene väide

Poolte argumendid

33 Itaalia Vabariik ja B. Donnici väidavad sisuliselt, et parlament oleks pidanud vastavalt 1976. aasta akti artiklile 12 võtma teadmiseks B. Donnici valituks kuulutamise, mille viis läbi Itaalia valimiskomisjon. Artikkel 12 ei võimalda parlamendil kõnealusest valituks kuulutamisest kõrvale kalduda põhjendusel, et väidetavalt ei ole see kooskõlas ühenduse õigusega. Samuti võib parlament vaide lahendamisel tehtavas otsuses tugineda üksnes 1976. aasta akti sätetele, mitte muudele ühenduse õiguse sätetele, sealhulgas ühenduse õiguse üldpõhimõtted.

34 1976. aasta akti artikli 6 osas väidavad hagejad, et see kehtib üksnes parlamendiliikmete, mitte valimata kandidaatide suhtes, mistõttu ei hõlma kõnealune artikkel A. Occhetto loobumist, mida ta väljendas 6. juulil 2004, mil ta ei olnud parlamendiliige. Kuna kõnealuses artiklis on selle sõnastuse kohaselt silmas peetud üksnes parlamendiliikme ülesannete täitmist, ei hõlma see valmismenetluse etappe ja valimata kandidaatide tegevust enne nende parlamendiliikmeks nimetamist.

35 Seevastu parlament, keda toetab A. Occhetto, leiab, et ta on 1976. aasta akti artikli 12 alusel kohustatud tagama, et liikmesriigi ametivõimude läbi viidud valituks kuulutamine järgib ühenduse õigust üldiselt ning eriti 1976. aasta aktis kehtestatud põhimõtteid. Parlamendi pädevuse sellist tõlgendust kajastavad tema kodukorra artikli 3 lõiked 4 ja 5 ja artikli 4 lõiked 3 ja 9 ning parlamendi praktika kõnealuses valdkonnas. Kuna valimismenetlus viib parlamendi koosseisu moodustamiseni, on ilmne, et on olemas ühenduse regulatsiooni tase, milles määratakse kindlaks miinimumstandard, millega välditakse liikmesriikide menetluste lahknevustest tulenevaid moonutusi, ning mille peab tagama parlament. Kui aga parlament peaks oma pädevuse teostamisel piirduma üksnes kokkusobimatuse kontrollimisega 1976. aasta akti artikli 7 tähenduses, puuduks tema pädevusel tegelik sisu.

36 Parlament, keda toetab A. Occhetto, väidab, et 1976. aasta akti aluspõhimõtete – nagu selle akti artiklis 6 sätestatud parlamendiliikme vaba mandaadi põhimõte ning akti artiklitest 1 ja 2 tulenev üldiste ja proportsionaalsete valimiste põhimõte – ilmse rikkumise korral on tal õigus ja isegi kohustus siseriikliku menetluse tulemusi teadmiseks võttes sellist rikkumist mitte lubada, kuna vastasel juhul oleks tema enda otsus volituste kinnitamise kohta õigusvastane. Ühenduse õiguse ülimuslikkus paneb parlamendile kohustuse jätta kohaldamata kandidaadi määramine, mille liikmesriigi ametivõimud on ühenduse õigust ilmselgelt rikkudes läbi viinud.

37 1976. aasta akti artikkel 6 kaitseb ka valitud kandidaati. Vastasel juhul ei kehtiks selle artikliga antav tagatis aktide suhtes, mis – nagu käesoleval juhul A. Occhetto väljendatud loobumine, mis tulenes valimiskokkuleppest – takistab valijate tahte kohase mandaadi andmist. Artikli 6 niisugust tõlgendust kinnitavad parlamendiliikmete põhimääruse artikkel 2 ja Roomas 4. novembril 1950 alla kirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni protokolli nr 1 artikkel 3.

38 Lisaks väidab parlament, et artikli 6 kohaldamine käesolevas asjas tuleneb juba asjaolust, et A. Occhetto oli parlamendis tööle asunud, kui siseriiklikud ametivõimud teatasid talle tema asendamisest B. Donniciga.

Euroopa Kohtu hinnang

39 Esimese väitega tõstatatakse küsimus selle kohta, milline on parlamendi pädevuse ulatus oma liikmete volituste kontrollimisel vastavalt 1976. aasta akti artiklile 12. Selleks et kontrollida vaidlustatud otsuse õiguspärasust, tuleb peamiselt analüüsida selle pädevuse ulatust, mille kõnealune säte parlamendile annab. Akti artikkel 12 eeldab igal juhul, et parlamendi otsus põhineb kõnealuse akti sätetel, millega seoses võib

esitada vaide. Kuna parlament viitab selles kontekstis eelkõige 1976. aasta akti artiklile 6, tuleb kõigepealt kindlaks teha, kas see säte on käesolevas asjas põhimõtteliselt kohaldatav.

– 1976. aasta akti artikli 6 kohaldatavus

40 1976. aasta akti artikli 6 lõikes 1 on sätestatud, et parlamendi liikmed hääletavad üksikult ja isiklikult ning neid ei seo mingid juhised ja nad ei ole seotud mandaadiga.

41 Nagu nähtub nimetatud artikli sõnastusest, viitab see otsesõnu „Euroopa Parlamendi liikmetele" ja käsitleb parlamendiliikme ülesannete täitmist. Lisaks on selles artiklis mainitud parlamendiliikmete õigust hääletada, mis on õigus, mis oma olemuselt ei ole seostatav kandidaadiga, kes on valimisjärgses järjestuses ametlikult valituks kuulutatud (vt eespool viidatud kohtumäärus Occhetto ja parlament *vs.* Donnici, punkt 41).

42 Tuleb tõdeda, et pidades silmas 1976. aasta akti artikli 6 selget sõnastust, ei ole see artikkel kohaldatav aktidele, mille esemeks on valitud kandidaadi loobumine, nagu käesolevas asjas A. Occhetto väljendatud loobumine oma kohast A. Di Pietro asendajana.

43 Argumendid, mis parlament selle kohta on esitanud, ei võimalda sellest tõlgendusest kõrvale kalduda.

44 Parlamendile ei saa anda üldist pädevust liikmesriikide valimismenetluste õiguspärasuse hindamiseks kõigi väidetavalt 1976. aasta akti artikli 6 aluseks olevate põhimõtete alusel, nii nagu parlament neid eelkõige Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni protokolli nr 1 artiklist 3 tuletab, kõnealuse artikli 6 laia tõlgenduse abil ja neid põhimõtteid silmas pidades (vt selle kohta eespool viidatud kohtumäärus Occhetto ja parlament *vs.* Donnici, punkt 43).

45 Artikli 6 selline tõlgendus eiraks akti andjate tehtud otsust, muutes parlamendiliikme ülesannete täitmist käsitleva sätte vaatamata selle täpselt piiritletud kohaldamisalale valimismenetlust reguleerivaks pädevusnormiks, kuna seda valdkonda reguleeritakse vastavalt 1976. aasta akti artiklile 8 üldjuhul siseriiklike õigusnormidega.

46 Mis puudutab parlamendiliikmete põhimääruse artiklit 2, millele parlament viitab selleks, et põhjendada oma tõlgendust 1976. aasta akti artikli 6 kohta, siis tuleb kõigepealt märkida, et kõnealune põhimäärus ei kehtinud kõnealuste asjaolude asetleidmise ajal. Lisaks on parlamendiliikmete põhimääruse põhjenduses 4 sätestatud, et „[a]rtiklis 2 kaitstava parlamendiliikmete vabaduse ja sõltumatuse tarvis on samuti vajalikud asjakohased eeskirjad", kuna neid „aluslepingute tekstides kusagil ei nimetata", ning põhjenduses 5 on täpsustatud, et artikli 3 lõikes 1 kasutatakse samasugust sõnastust nagu 1976. aasta akti artikli 6 lõikes 1. Sellest nähtub, et parlamendiliikmete põhimääruse artikkel 2 ei kujuta endast kõnealuse artikli 6 kodifitseerimist (vt selle kohta eespool viidatud kohtumäärus Occhetto ja parlament *vs.* Donnici, punkt 44).

47 Lisaks ei või parlament vastavalt õigusnormide hierarhia põhimõttele tugineda oma kodukorra sättele ja oma väidetavale praktikale selles valdkonnas, et lähtuda 1976. aasta akti artikli 6 *contra legem* tõlgendusest (vt selle kohta eespool viidatud kohtumäärus Occhetto ja parlament *vs.* Donnici, punkt 45).

48 Tuleb tõdeda, et kodukord on institutsiooni sisekorraldust reguleeriv akt, mis ei saa anda parlamendile pädevust, mida ei ole sõnaselgelt antud normatiivaktiga, antud juhul 1976. aasta aktiga (vt 21. oktoobri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-200/07 ja C-201/07: Marra, EKL 2008, lk I-7929, punkt 38). Seda enam on selge, et institutsiooni väidetav praktika ei või kõnealusest artiklist 6 kõrvale kalduda.

49 Eelnevast tulenevalt ei kuulu A. Occhetto väljendatud loobumine kohast asendajate nimekirjas 1976. aasta akti artikli 6 kohaldamisalasse, mistõttu ei saa seda artiklit kasutada vaide alusena parlamendiliikmete volituste kontrollimisel selle akti artikli 12 alusel ning seega ei saanud parlament vaidlustatud otsust teha artikli 6 rikkumise põhjal.

– 1976. aasta akti artikli 12 rikkumine

50 Olles tuvastanud, et artikkel 6 ei saanud vaidlustatud otsuse aluseks olla, tekib küsimus, kas selle otsuse sai teha 1976. aasta akti artiklites 1 ja 2 sätestatud üldiste ja proportsionaalsete valimiste põhimõtte rikkumise põhjal, nagu väidab parlament. Viidates nimetatud põhimõtete rikkumisele, pidas parlament ennast pädevaks kontrollima, kas B. Donnici ametlikult parlamendiliikmena valituks kuulutamine toimus neid nõudeid järgides. Järelikult on kohane kaaluda, kas kõnealuse akti artikkel 12 annab parlamendile sellise pädevuse oma liikmete volituste kontrollimisel.

51 1976. aasta akti artiklis 12 on sätestatud, et esindajate volikirjade kontrollimisel võtab parlament teadmiseks liikmesriikide poolt ametlikult teatatud tulemused ja lahendab käesoleva akti sätetest tuleneda võivad vaidlused, välja arvatud need, mis tulenevad aktis osutatud siseriiklikest õigusnormidest.

52 Artikli 12 sõnastusest nähtub, et selle artikli esimesest lausest tuleneva parlamendi kontrollipädevuse suhtes kehtivad olulised piirangud, mis sisalduvad selle artikli teises lauses (vt selle kohta eespool viidatud 15. novembri 2007. aasta määrus Donnici *vs.* parlament, punkt 71, ning eespool viidatud kohtumäärus Occhetto ja parlament *vs.* Donnici, punktid 31 ja 32).

53 1976. aasta akti artikli 12 teise lause esimese osa kohaselt „võtab [parlament] teadmiseks liikmesriikide poolt ametlikult teatatud tulemused". Lisaks on sama artikli teise lause teises osas sätestatud parlamendi spetsiifiline pädevus lahendada vaidlusi samuti esemeliselt piiratud üksnes 1976. aasta „akti sätetest tuleneda võiva[te] vaidlus[tega], välja arvatud need, mis tulenevad aktis osutatud siseriiklikest õigusnormidest".

54 Esiteks nähtub vastupidi parlamendi väidetule 1976. aasta akti artikli 12 sõnastusest endast, et see artikkel ei anna parlamendile pädevust lahendada vaidlusi, mis tekivad ühenduse õiguse kui terviku pinnalt. Kõnealuse artikli selge sõnastuse kohaselt peetakse selles artiklis silmas üksnes „käesoleva akti sätetest tuleneda võiva[i]d vaidlus[i]" (vt selle kohta eespool viidatud kohtumäärus Occhetto ja parlament *vs.* Donnici, punkt 32).

55 Teiseks tähendab tegevus, mis seisneb selles, et parlament „võtab […] teadmiseks liikmesriikide poolt ametlikult teatatud tulemused", seda, et parlament oli kohustatud oma otsuses parlamendiliikmete volituste kontrollimise kohta tuginema 29. märtsil 2007 Itaalia valimiskomisjoni poolt Consiglio di Stato 6. detsembri 2006. aasta otsuse alusel väljakuulutatud tulemustele. Väljakuulutatud tulemused on saadud siseriiklike menetlustega kooskõlas olevas otsustusprotsessis, mille käigus lahendati kõnealuste tulemustega seotud õiguslikud küsimused lõplikult, ning need tulemused kujutavad endast seega juba olemasolevat õiguslikku olukorda. Euroopa Kohus on juba leidnud, et väljendi „teadmiseks võtma" kasutamist 1976. aasta akti kontekstis tuleb tõlgendada kui parlamendi hindamisruumi täielikku puudumist selles valdkonnas (vt selle kohta 7. juuli 2005. aasta otsus kohtuasjas C-208/03 P: Le Pen *vs.* parlament, EKL 2005, lk I-6051, punkt 50).

56 1976. aasta akti algversiooni artikli 12 lõikes 2, mille kohaselt liikmesriigid teavitavad parlamenti siseriiklike õigusnormide kohaldamise tulemusel vabanenud kohast ja parlament võtab selle teadmiseks, sisalduva väljendi „teadmiseks võtma" tõlgendus kehtib ka sama väljendi kohta, mis sisaldub 1976. aasta akti artikli 12 praeguses versioonis. Kui 1976. aasta akti algversiooni artikli 12 lõige 2 välistas parlamendi igasuguse hindamisruumi isegi parlamendiliikme volituste äravõtmise korral, mis tulenes siseriiklike õigusnormide kohaldamisest ja mis mõjutas selle institutsiooni olemasolevat koosseisu, siis kehtib selline otsustusõiguse puudumine seda enam liikmesriikide poolt ametlikult valituks kuulutatud parlamendiliikmete volituste kontrollimisel vastavalt 1976. aasta akti artiklile 12. Selles kontekstis on tegemist siseriiklike ametivõimude poolt tulevaste parlamendiliikmete nimetamisega vastavalt valimismenetlusele, mida reguleeritakse siseriiklike õigusnormidega, nagu otseselt nähtub 1976. aasta akti artiklist 8.

57 Sellest tulenevalt ei ole parlamendil õigust seada kahtluse alla liikmesriigi valimiskomisjoni väljakuulutatud tulemuste õiguspärasust. 1976. aasta akti artikkel 12 ei anna parlamendile ka õigust keelduda neid tulemusi teadmiseks võtmast, kui ta leiab, et on toimunud õigusnormi rikkumine (vt selle kohta eespool viidatud 15. novembri 2007. aasta määrus Donnici *vs.* parlament, punkt 75).

58 1976. aasta akti artikli 12 sellist tõlgendust kinnitavad selle vaatlemine koostoimes EÜ asutamislepingu asjakohaste sätetega ning õiguslik raamistik, milles see artikkel kehtib.

59 Siinkohal tuleb märkida, et vastavalt EÜ artikli 5 esimesele lõigule, EÜ artikli 7 lõike 1 teisele lõigule ja EÜ artiklile 189 teostab parlament oma pädevust ja toimib talle asutamislepingutega antud volituste piires.

60 Lisaks, 1976. aasta akti artikli 8 kohaselt „reguleeritakse igas liikmesriigis valimismenetlust siseriiklike õigusnormidega", kui 1976. aasta akti sätetest ei tulene teisiti. Seega, kuigi liikmesriigid on kohustatud järgima 1976. aasta akti sätteid niivõrd, kuivõrd nendes on ette nähtud teatavad valimiseeskirjad, on siiski lõpuks nende ülesanne vastavalt siseriiklike õigusnormidega kehtestatud menetlusele valimisi korraldada ja sellega seoses ka hääli lugeda ja valimistulemusi ametlikult välja kuulutada (eespool viidatud 15. novembri 2007. aasta määrus Donnici *vs.* parlament, punkt 74).

61 Lõpuks on 1976. aasta akti artikli 13 lõikes 2 sätestatud, et liikmesriigid kehtestavad sobiva menetluse vabanenud kohtade täitmiseks.

62 Seega vastavalt sellele õiguslikule raamistikule reguleeriti 12. ja 13. juunil 2004 toimunud parlamendiliikmete valimiste menetlust ning vabanenud kohtadele asendajate nimetamise menetlust igas liikmesriigis asjakohaste siseriiklike õigusnormidega, käesoleval juhul 24. jaanuari 1979. aasta seadusega (vt selle kohta eespool viidatud 15. novembri 2007. aasta määrus Donnici *vs.* parlament, punkt 66).

63 Teatavat valdkonda reguleerivate ühenduse õigusnormide puudumisel tuleb iga liikmesriigi siseriiklikus õiguskorras määrata pädevad kohtud ja kehtestada menetlusnormid nende kohtuasjade läbivaatamiseks, mille eesmärk on tagada isikutele ühenduse õigusest tulenevate õiguste kaitse, kusjuures esiteks ei tohi need normid olla vähem soodsad kui siseriiklikul õiguskorral põhinevate õiguste puhul (võrdväärsuse põhimõte) ning teiseks ei tohi need muuta ühenduse õiguskorraga antud õiguste kasutamist praktikas võimatuks või ülemäära raskeks (tõhususe põhimõte) (vt selle kohta 12. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-300/04: Eman ja Sevinger, EKL 2006, lk I-8055, punkt 67).

64 Ent parlament ei ole väitnud, et Itaalia menetlusnormid rikuvad võrdväärsuse ja tõhususe põhimõtet. Isegi sel eeldusel ei oleks parlamendil õigust asendada pädevate siseriiklike ametivõimude pädevusse kuuluvaid akte oma hinnangutega.

65 Seevastu kuulub kohustus tagada, et liikmesriigid järgivad asutamislepingu sätteid ja institutsioonide poolt selle alusel vastuvõetud sätteid, eelkõige komisjonile, kellel on vastavalt EÜ artiklile 226 õigus esitada Euroopa Kohtule liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, kui ta leiab, et liikmesriik on oma kohustusi rikkunud. Lisaks on nende sätete järgimise üle järelevalve teostamine tagatud EÜ artiklil 234 põhineva menetlusega, mis kuulub valimisvaidluse raamistikku siseriiklikul tasandil.

66 Kõnealusest õiguslikust raamistikust ei nähtu, et parlamendil oleks üldine pädevus ühenduse õiguse alusel hinnata liikmesriikide valimismenetluste õiguspärasust ja nende menetluste kohaldamist konkreetses asjas. Sellest tulenevalt piirdub parlamendi pädevus oma liikmete volituste kontrollimisel nende õigustega, mis on selgelt määratletud 1976. aasta akti asjakohastes sätetes (vt selle kohta eespool viidatud kohtumäärus Occhetto ja parlament *vs.* Donnici, punkt 32).

67 Eelnevast järeldub, et 1976. aasta akti artikli 12 tõlgendus, mis annaks parlamendile üldise kontrollipädevuse liikmesriikide ametivõimude poolt ametlikult väljakuulutatud valimistulemuste üle, oleks vastuolus mitte ainult selle artikli sõnastusega, vaid ka EÜ artiklites 5 ja 7 sätestatud põhimõttega, mille kohaselt on ühenduse ja tema institutsioonide pädevus üksnes selline, mis on neile antud (vt selle kohta 5. oktoobri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-376/98: Saksamaa *vs.* parlament ja nõukogu, EKL 2000, lk I-8419, punkt 83, ja 3. septembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-402/05 P ja C-415/05 P: Kadi ja Al Barakaat International Foundation *vs.* nõukogu ja komisjon, EKL 2008, lk I-6351, punkt 203 ja viidatud kohtupraktika).

68 Parlamendi argumendid, mida toetab A. Occhetto ja mida meenutati käesoleva kohtuotsuse punktides 35–37, ei saa seada kahtluse alla 1976. aasta akti artikli 12 sellist tõlgendust, mis välistab parlamendi igasuguse pädevuse kalduda kõrvale Itaalia valimiskomisjoni väljakuulutatud tulemustest.

69 Esimesena esitatud argument, mille kohaselt juhul, kui parlamendil puudub pädevus kontrollida liikmesriikide väljakuulutatud tulemusi ühenduse õiguse seisukohast, on parlamendi kontrollipädevus, mis tuleneb 1976. aasta akti artiklist 12, sisutühi, tuleb tagasi lükata. On kohane rõhutada, et parlamendile jääb õigus teha otsus 1976. aasta akti artikli 12 alusel sellise valituks osutunud kandidaadi olukorra kohta, kellel on üks omadustest, mis on kokkusobimatu parlamendiliikme ametikohaga, nagu need on loetletud 1976. aasta akti artiklis 7 (vt eespool viidatud kohtumäärus Occhetto ja parlament *vs.* Donnici, punkt 33).

70 Mis puudutab teiseks argumenti, mille kohaselt peaks parlamendil olema võimalik oma liikmete nimetamise miinimumstandardi tagamiseks kalduda kõrvale siseriiklike ametivõimude väljakuulutatud tulemustest, kui need ametivõimud on 1976. aasta akti aluspõhimõtteid ilmselgelt rikkunud, siis on põhjust meenutada, et liikmesriigi kohtute ülesanne on – vajaduse korral pärast Euroopa Kohtule EÜ artikli 234 alusel eelotsusetaotluse esitamist – teha otsus valimisi puudutavate siseriiklike normide ja menetluste õiguspärasuse kohta (eespool viidatud 15. novembri 2007. aasta määrus Donnici *vs.* parlament, punkt 93).

71 Käesoleval juhul leidis selline kohtulik kontroll Itaalia pädevates kohtutes 24. jaanuari 1979. aasta seaduse alusel tõepoolest aset. Valimistulemuste ametliku väljakuulutamisega seotud õiguslikud küsimused lahendati liikmesriigi tasandil lõplikult Consiglio di Stato 6. detsembri 2006. aasta otsusega, mis on jõustunud.

72 Lõpuks tuleb märkida, et 1976. aasta akti artikli 12 selge sõnastus ja selles sätestatud pädevuste jaotus kõnealuses valdkonnas ei võimalda tuvastada lünka Euroopa Parlamendi valimistel kandideerivate isikute valimisõiguste kaitses.

73 Seetõttu tuleb samuti tagasi lükata parlamendi argument, et tema otsus volituste kontrollimise kohta oleks ise õigusvastane, kui parlament oleks kohustatud oma otsuse tegemisel tuginema õigusvastasele siseriiklikule aktile, käesoleval juhul B. Donnici valituks kuulutamisele Itaalia valimiskomisjoni poolt.

74 Käesolevas asjas on parlamendi ja siseriiklike ametivõimude pädevus parlamendiliikmete volituste kontrollimisel erinevalt sellest, mida väidab parlament, viidates 18. detsembri 2007. aasta otsusele kohtuasjas C-64/05 P: Rootsi *vs.* komisjon (EKL 2007, lk I-11389), ühenduse institutsioonide ja siseriiklike ametivõimude vahel selgelt jaotatud. Parlamendil on selles osas vastavalt 1976. aasta akti artiklile 12 üksnes pädevus lahendada selle akti sätetest tuleneda võivad vaidlused, välja arvatud need, mis tulenevad aktis osutatud siseriiklikest õigusnormidest, samal ajal kui siseriiklike ametivõimude ülesanne on teatada tulemused, mis on saadud ühenduse õigusega kooskõlas olevate siseriiklike õigusnormide alusel.

75 Eelnevast nähtub, et parlament oli vastavalt 1976. aasta akti artiklile 12 kohustatud võtma teadmiseks Itaalia valimiskomisjoni teatatud tulemused, ilma et tal oleks olnud pädevust siseriikliku aktiga väidetavalt toime pandud rikkumiste tõttu nendest tulemustest kõrvale kalduda. Kuna vaidlustatud otsuses tunnistati vastuolus väljakuulutatud tulemustega B. Donnici volitused kehtetuks ja kinnitati A. Occhetto volitusi, rikuti sellega kõnealuse akti artiklit 12.

76 Kõike eelnevat silmas pidades tuleb vaidlustatud otsus tühistada. Neil asjaoludel ei ole Euroopa Kohtul vaja teha otsust muude väidete kohta, mille Itaalia Vabariik ja

B. Donnici esitasid oma hagide põhjenduseks. Nõuded, mis B. Donnici esitas täiendava võimalusena, on seega oma eseme kaotanud.

Kohtukulud

77 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna Itaalia Vabariik ja B. Donnici on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja parlament on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista parlamendilt. Vastavalt sama artikli lõike 4 esimesele lõigule kannavad menetlusse astunud liikmesriigid ise oma kohtukulud ja vastavalt sama lõike kolmandale lõigule võib Euroopa Kohus otsustada, et menetlusse astuja, keda ei ole eelmistes lõikudes nimetatud, kannab ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

1. **Tühistada Euroopa Parlamendi 24. mai 2007. aasta otsus 2007/2121 (REG) Beniamino Donnici volituste kontrollimise kohta.**

2. **Mõista B. Donnici ja Itaalia Vabariigi kui hageja kohtukulud välja Euroopa Parlamendilt.**

3. **Jätta Itaalia Vabariigi kui menetlusse astuja, Läti Vabariigi ja A. Occhetto kohtukulud nende endi kanda.**

Allkirjad